

Silva.

Spisala „Z.“

Bila je malo dekletce z velikimi izraznimi očmi, malim, resnim obrazkom in svetlimi kodrastimi lasci.

»Silva, pojdi sè Slavkom na vrt« — dejala jej je mati in šla je, šla prav tja na oni konec vrta, kjer so stale tri visoke, vitke smreke. Posadila je bratca na tla, poiskala mu nekaj vejic, par štoržev ter nemo gledala, kako je Slavko stezal ročice, jecljal in se pogovarjal sam s seboj in poredno metal nabrane stvari od sebe.

Silva je bila žalostna, mama je bila tako stroga ž njo in oče je ni imel kar nič rad. Prav oče jo je še sinoči tako zelo udaril, ko je prišel tako nekako čuden domov, da se še danes pozna lisa na roki in mama jo je takoj zjutraj tako osorno zapodila iz kuhinje, ko je prišla prosit kave, da bi ne zamudila šole.

»Danes ostaneš doma« — je rekla mama trdo in Silva ni šla v šolo.

Kaj neki se zdaj-le uče v šoli? Aha, menda je ura gospoda kaplana. — Kaka škoda! Tako gladko se je naučila zgodbo in gospod kaplan bode zopet razlagal kaj prav zanimivega.

»Radi morate imeti drug družega, kakor imate radi sami sebe,« je rekel zadnjič gospod kaplan. Bog zna, ima-li njo kdo rad, tako zelo, zelo rad. — Kako bi bilo lepo, ko bi jo imela mama rada in oče in sosedova Milka. Pa mama nič ne mara za njo in oče tudi ne in sosedova Milka se raje igra z županovim Štefkom nego ž njo...

In Silva se je zazrla tja gori v smrekovine veje, kjer so gnez-dile vrane in krokerji in glasno kričali svoj dolgočasni, žalostni: kra, kra. Na nebu so plavali mali, beli oblaki in zginevali daleč tam nad vasjo. In Silva je gledala za njimi in mislila, kako neki to, da jo nima prav nihče tako zelo, zelo rad. — —

Veter se je poigraval z njenimi lasci, prijazno božal ji drobna ličeca ter nežno poljubljal njeni zaprti očesci, kjer se je izpod trepalnic svetlikalo nekaj mokrega...

»Silva, Silva!« klical je trdi, oster glas in kmalu zatem je prihitela visoka ženska postava na vrt. »Že zopet jo mora človek klicati pól ure, pa še ne sliši,« je govorila stopaje proti smrekam.

»A, — spi ta lenoba in Vladko se igra sam. Le čakaj!« — Pograbila je otroka, ki je bolešno zastokal, ko ga je tako trdo pritisnila k sebi, stopila ž njim k deklici, ki je spala pod smreko, sunila jo z nogo in osorno kričala: »Takoj mi vstani, grdoba lena! Jaz

vpijem in kričim, a nikjer je ni te nesnage, da bi mi šla po milo v prodajalno!« In še enkrat je sunila dekletce.

Silva pa je nemo vstala, le ona solza, ki ji je visela na trepalnici je tiho zdrknila na lice. — — —

* * *

Odrasla je. — Teta v mestu jo je vzela k sebi in Silva je pridno pospravljala malo stanovanje, zraven pa vezla fine, umetno okrašene črke v belo, tanko blago. Tako enakomerno ji je teklo življenje, občevala ni z nikomur, razven z nekaterimi starikavimi prijateljicami godrnjave svoje tete.

»Tako je dolgčas,« je vzdihala pri odprtem oknu, kjer se je par klinčkov ovijalo okrog tenkih, belih palčic, ki jih je zataknila v prst. Vonj njih cvetov se je razširjal po sobi, gori iz ulice so se čuli koraki mimoidočih, zdaj pa zdaj je zaropotal kak voz po tlaku, njo je pa obšla neka zaspanost. Povesila je roke, delo je počivalo na malej šivalnej mizici, ona pa je sanjavo zrla venkaj v zrak. Velike sence raztezale so se čez ulico in onkraj po velikih, starodobnih hišah.

Vzdihnila je, vzela zopet delo v roke in pazno vlekla tanko svileno nit skozi fino tkanino. Vbadala je nekaj časa, a potem se zopet zagledala venkaj.

Tam onstran ulice je zažvenkljalo steklo, okno se je odprlo in prikazala se je lepa možka glava. Za hip je povesila oko, a na to ji je počival pogled zopet na onej glavi, na onem ponosnem obrazu.

»Kako je lep!« je rekla nehoté ter s čudečimi, velikimi očmi zrla onega tujca.

Zdajci je krenil z glavo, zagledal jo je, ona pa je lahno zardela. Hitreje je vbadala šivanko, a tanka nit se je trgala in vozljala med njenimi tresočimi prsti. Pogledala je zopet tja na ono stran, lahen nasmehljaj mu je igral na ustnah in gledala sta se dolgo, dolgo...

Teta je vstopila, ko je bil že skoro mrak. Odložila je staromodni slamnik, po šivih prepereli črni solnčnik ter si godrnjaje slačila temnobojaste rokavice, ki so na prstih kazale zevajoče razpoke.

»Skuhaj kavo, Silva!« je ukazoval njen strogi glas. Pristopila je k oknu, nagnila svoj pergamenasti štirioglati obraz nad dekljčino delo in se zavzela:

»Za Boga, kaj si neki delala vse popoldne? Saj nisi naredila niti polovice, ko bi bila vendar že davno lahko vse končala... Ne vem, kaj misliš, Silva, meniš, da se živi od zraka? Jaz sem se res že dovolj dolgo mučila za-te, zdaj je na tebi, da mi vračaš.

Sovražno in razsrjeno so zrle mrzle, rdečkaste oči »dobre« tete v dekličin obraz. Silva je vstala in odšla venkaj v kuhinjo, da na malem železnem štedilniku zaneti ogenj.

Kmalu je prasketal plamen in voda je brodljala na plošči. Nemo je Silva pristavila še mleko, iz sobe se je še čulo tetino godrnjanje, Silva pa je mislila na tuji, lepi, možki obraz mej oknom onkraj ulice.

Mislila je in mislila, a tetin kreg je nemilo motil njeno razmišljanje. Solza se je utrnila iz očesa, neprijetno je zacvrčala na razbeljenej plošči, ona je pa mrmrala: »Ko bi me vsaj kdo rad imel... vsaj malo rad imel...«

* * *

Leto je minilo, no, kako hitro mine čas, a vendar koliko izkušenj, koliko spominov in koliko bóli ostavi eno samo leto!

Silva je zopet sedela pri odprtem oknu, vbadala v fino, tanko tkanino, mislila in pokašljevala...

Kako je že bilo?... Lani, da lani, v maju, ob tem času, oni lepi njen sosed, oni Rajko Kalin... Kako je že bilo?...

Rekel ji je, da jo ima rad, zelo rad, dejal ji in poljubil jo na ustna, ona pa je stekla iz veže po stopnicah gori v borno tetino stanovanje...

Hodila je k šmarnicam in on jo je čakal pred cerkvijo, da sta se vračala skupaj, — teta pa jo je karala doma, da prihaja pozno. — Pa kaj to! —

Lepo je bilo, lepo. Ljubila sta se in teta ni vedela ničesar. — Pa kaj, — saj ni bilo dolgo, nekaj mesecev in...

Morda je bila to kazen, ... da, da, kazen je bila, da je varala strogo svojo teto in mesto k šmarnicam, hodila ž njim večkrat venkaj iz mesta... In teta je mislila, da moli v čast svete Bogorodice, a ona je mej tem menjavala strastne poljube z onim lepim Rajkom...

Da, lepo je bilo, lepo — toda minilo je, minilo...

Moj Bog, kako bi pozabila oni mračni jesenski dan, ko je rekla teti, da gre h Kliševej gospej po delo, a v resnici je šla venkaj k sv. Krištofu na sestanek z Rajkom. — Tako raztresen je bil, tako razmišljen... In ona ni opazila ovenelega jesenskega cvetja na grobovih, ni slišala, kako zategnjeno je veter tožil okrog križev...

Tam na konci tik zida sta stala, ona se je nežno naslonila nanj in zaupljivo zrla mu v obraz. On pa je zmikal poglede, a poljubljal jo je vendar... In potem je govoril, govoril dosti in dolgo.

Razlagal ji je, da ne more biti tako, kakor je bilo, da je ljubezen brez smotra, nespametna...

»Vidiš, ti nimaš nič in jaz sem le bori davkarski pristav s pičlo plačo«, ji je dejal. »Kaj hočeva, še meni samemu gre trda. — Kaj ne, Silva, ti si pametna in sama vidiš, da ne more biti nič iz tega.«

Ona pa je strmela vanj s širokoodprtimi, vlažnimi očmi in on jo je tešil, zatrjeval, da jo ima še rad, da jo ljubi, da je ne pozabi nikdar in pritisniti jo je hotel k sebi, poljubljal ji ustne... Silva pa se je stresla, obraz ji je bil tako bolesten in oči, one temne, čudeče oči so se povesele.

»Pusti me,« — je dejala trdo in on jo je izpustil. Poskušal je še malo priviti jo še enkrat k sebi, a pogledala ga je tako nenavadno, — da je odšel.

Kako je jokala tedaj tam ob zidu pokopališča!... Pozabila je, da je treba iti domov. Zmračilo se je in izpod oblačnega neba je jel padati dež, mrzli jesenski dež...

Teta se je pa jezila doma in tepla jo je celó, — da, tepla... A bolelo je ni nič — čisto nič...

Kako je že bilo?... I no, prehladila se je tedaj in še sedaj kašlja... Še sedaj in vendar je že dolgo od tega...

Da, dolgo je od tedaj. Mej tem ni več videla Rajka, samo zvedela je, da se je oženil...

Bogata je bila njegova žena — a ona je vezla in šivala umetno okrašene črke v belo platno, v lepe tanke srajce in fine žepne rutice za — Rajkovo nevesto...

Niti jokati ni smela... solze bi bile pokvarile delo... zato je molče vlekla tanko nit skozi tkanino, a v prsih jo je bolelo in peklo, da je kašljala...

Nekaj rudečega se je pokazalo na ustnah in kri, gorka nje kri je porudečila beli, na okroglem okvirju napeti batist...

Vrata so zaškripala in Silvina teta je vstopila v sobo.

»Moj Bog, to dekle! Kaj nisi mogla malo paziti! Zdaj naj spet kupim novo, drago blago!«

In prijela je Silvo trdo za roko, odvedla jo od okna in vedno godrnjaje in tarnaje zbok sprijenega batista odpenjala ji obleko in brisala kri okrog usten. —

Silva je pa ležala od tedaj. Sitna njena teta ji je stregla ter vedno tožila, koliko stanejo zdravila, koliko zdravnik in jezila se nad Silvo, kaj ji je bilo treba prehladiti se, da ima ona zdaj toliko križev ž njo. Silva pa je nemo ležala v postelji, gledala venkaj skozi malo okno sè svojimi velicimi, udrtimi, temno obrobjenimi očmi in ni slišala tete, ni njenega godrnjanja. Mislila je in mislila o svojem kratkem življenju brez ljubezni, brez sreče...

Nikdo je ni imel rad, nikdo, ni ostra njena mama, ni osorni nje oče in teta še manj. — A Rajko? — Rada ga je imela, on je pa ni imel rad. Njegove besede so bile lažnjive. —

Zakaj je neki nima nihče rad, prav nihče! — Zakaj? — — — Zakaj? — — —

No, — in umrla je... Godrnjava nje teta in starikave njene prijateljice so jo dele na oder in znesle vse cvetlice vsega sosedstva skupaj.

Dobra nje teta pa je jokaje pripovedovala, koliko je trpela ž njo, kako ji je stregla in kako rada jo je imela...

»Vse sem jej dala, vse, skrbela sem zanjo, kakor da bi bila moja. Pa dekle je bilo tako ponosno, tako neposlušno. Kar nič me ni ubogala, dejala sem ji, naj ne sedi vedno pri tistem delu, a kaj je marala, vedno in vedno je vbadala v tisto tanko blago.« —

Dobra teta je devala mej tem mal venček mirtinega cvetja na temne kodre uboge, neposlušne, mrtve Silvice...

Sveče so brlele okrog nje, cvetje je duhtelo, a ona je spala na malem, bornem odru, tiho, smrtno spanje. Oči so ležale globoko zaprte v svojih jamicah; mrtvaška bledoba in sveti mir sta se razlivala po malem, drobnem obličju, napol odprte ustnice pa so bile bolešno zategnjene, kakor da bi bil zadnji vzdih lepe Silve ona želja, po katerej je tako strastno hrepenela v življenju:

Ko bi me vsaj kdo rad imel, vsaj malo rad imel...

V jutru.

Narava vsa še tiho spava
In petja ptic še čuti ni —
A vam cvetlice, drobna glava,
Že v rosнем joku se topi?

„Slovo od solnca je bolelo,
Po njem točile smo solzé,
Nadjamo pa se, da dospelo
Bo kmalu tam izza goré.“

O, solnce kmalu bo svetilo
Obrisalo solzé vam bo,
V srcé veselje vam bo lilo
In lica spét vam zacvetó.

A moje solnce, ki vtinilo
Vže davno onkraj je gorâ,
Oh, ono se ne bo vrnilo,
Ne bo mi brisalo solzâ.

